

H7A - AHA-effekt

Optimal brug af AHA-effekt giver den tydeligste brunst og høj oxytocin udskillelse

1. Brug af ornen de første tre dage efter fravænning

- Luk ornen ind foran søer lige efter fravænning
- Fjern foderrester fra gangen, så ornen holder fokus på søerne
- Benyt forskellige orner i løbet af dagen
- Brug de ældste orner
- Ganske få søer kan forventes at vise brunst de første tre døgn efter fravænning. Derfor:
 - Når ornerne lukkes foran søerne, observeres søerne for stårefleks
 - Søer, som viser stårefleks uden yderligere stimulering, skal insemineres 12 timer efter
- Tre dage efter fravænning fjernes ornen helt fra løbestalden

Orne foran af søer for at skabe AHA-effekt

Det anbefales at ornen i brug, når den er over 8 mdr.

2. Brug af ornen dag fire-seks efter fravænning

- Der skal fodres og skabes ro i stalden inden insemineringen påbegyndes
- På "hovedløbedagene" lukkes ornen foran søerne, når personalet er klar til inseminering
- Der bør ikke være ornekontakt til mere end fire til seks søer ad gangen. Brug ornevogn eller låger til at styre ornen
- Brug gerne flere orner på ornegangen, Den første orne skal være ud for de søer, som stimuleres.
- Når insemineringen er overstået, kan ornen blive foran søerne i 20 minutter, eller der flyttes en ny orne frem til at stimulere søerne
- Når arbejdet i løbestalden er ovre, så fjernes alle orner, så søerne er klar til AHA-effekt næste gang der skal insemineres.

Ornevogn, der kan fjernstyres til brug i forbindelse med inseminering

De første tre døgn efter fravænning kan det forventes, at 2-4 % af søerne viser brunst afhængig af dietid og andelen af ammesøer

Kommentarer til H7A - AHA-effekt

1. God ornekontakt efter fravæning gør, at søerne hurtigere kommer i brunst.

De første tre døgn efter fravæning bør søerne have god ornekontakt. So og orne skal kunne se hinanden, og der skal være mulighed for trynekontakt. Enten skal søerne kunne opsøge ornen, eller omvendt.

Et bytte af orne foran søerne midt på dagen øger ornens aktivitetsniveau,

En orne, som oplever konkurrence, vil typisk skumme og smaske mere og herved udskilles vigtige brunststimulerende hormoner fra ornens mundhule.

Ornerne skal være kønsmodne, før de udskiller de hormoner med spyttet, som stimulerer polte og søger til at komme i brunst. Ældre orner har en bedre effekt end yngre.

Bemærk! Hvis ornen opstaldes foran søerne i længere tid, skal området opfylde en række lovkrav.

Cirka tre døgn efter fravæning fjernes ornen, så søer og orner går i hver sin afdeling. Hvis dette ikke kan lade sig gøre, skal løbestalden indrettes, så søer og orner ikke kan se hinanden/er længst væk fra hinanden.
2. Når ornen har stimuleret soen til at vise stående brunst, så kommer der en periode på mindst 20 minutter, hvor ornen ikke kan stimulere soen til at vise brunst. Det kan betyde, at en so, som brunstkontrolleres i netop denne periode, ikke viser stårefleks, selv om den er brunstig. Ved AHA-effekten sikres det, at ornen ikke har stimuleret søerne til stående brunst inden ornen, flyttes frem til søerne, samtidig med at inseminøren arbejder med soen.

I forbindelse med inseminering, flyttes en orne ind foran de søer, som ønskes brunstkontrolleret. Ornen skal være synlig for de søer, som ønskes brunstkontrolleret, og der skal være mulighed for trynekontakt. Det er vigtigt, at alt personale er helt klar til inseminationsarbejdet, når ornen lukkes foran søerne.

Når søerne skal insemineres, er det meget vigtigt, at ornen kun er synlig for de søer, som kan insemineres indenfor 15-20 minutter. Sørg for lukkede adskillelser på låger og stiadskillelser for hver 4.-6. so. Brug eventuelt ornevogn, især hvis gangen foran ornen er meget bred.

Oxytocin i blodet får børen til at trække sig sammen og transportere sæden til æggene. Efter 20 minutter er børens muskulatur udmattet, og soen bør derfor først stimuleres og løbes igen 30-40 minutter efter sidste stående brunst/ornekontakt. Derfor skal der ikke stimuleres flere søer ad gangen, end der kan løbes på 20 minutter.

Det er en fordel at bruge flere forskellige orner. Ornerne bliver mere aktive, når de kan lugte, at andre orner har været der – f.eks. på gangen foran søerne.

Er man mange personer om arbejdet, kan det være en fordel, at der anvendes flere orner efter hinanden på ornegangen foran søerne (selvfølgelig adskilt af låger).

For at muliggøre AHA-effekten ved næste insemination skal ornen tilbage i egen sti.
3. Aktivisering af ornen:

 - Kast brugt aftørringspapir over til ornen
 - Brug kaldelyde eller godbidder